

Uzasadnienie Rady: Stanowisko Rady (UE) nr 8/2021 w pierwszym czytaniu w sprawie przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie i uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013

(2021/C 146/02)

I. WPROWADZENIE

1. W dniu 7 czerwca 2018 r. Komisja Europejska przedstawiła na podstawie art. 173, 182, 183 i 188 TFUE wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie (2021–2027) ⁽¹⁾ („program”).
2. W dniu 13 czerwca 2018 r., podczas poprzedniej kadencji, Parlament Europejski wyznaczył na sprawozdawcę ds. programu ramowego posła Dana NICEŁ (S&D) ⁽²⁾. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął swoją opinię w dniu 17 października 2018 r. ⁽³⁾, natomiast Komitet Regionów przekazał swoją opinię na posiedzeniu plenarnym w dniach 8–10 października 2018 r. ⁽⁴⁾.
3. Rada (ds. Konkurencyjności) przyjęła częściowe podejście ogólne w dniu 30 listopada 2018 r. ⁽⁵⁾. Parlament Europejski głosował nad sprawozdaniem w dniu 12 grudnia 2018 r. ⁽⁶⁾. Dokumenty te stanowiły odpowiednie mandaty do rozpoczęcia nieformalnych negocjacji.
4. Pod koniec poprzedniej kadencji (2014–2019) Parlament Europejski i Rada przeprowadziły, przy wsparciu Komisji Europejskiej, sześć politycznych posiedzeń trójstronnych (9 stycznia, 29 stycznia, 21 lutego, 7 marca, 14 marca i 19 marca 2019 r.).
5. W następstwie politycznego posiedzenia trójstronnego w dniu 19 marca 2019 r. współprawodawcy osiągnęli kompleksowe „wspólne rozumienie”, które obejmowało większość części aktu prawnego ⁽⁷⁾ z wyjątkiem między innymi przepisów horyzontalnych związanych z negocjacjami w sprawie wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027.
6. W dniu 17 kwietnia 2019 r. Parlament Europejski przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w drodze zwykłej procedury ustawodawczej odzwierciedlające tekst wspólnego rozumienia ⁽⁸⁾, torując drogę do wczesnego porozumienia w drugim czytaniu między współprawodawcami.
7. W dniu 29 listopada 2019 r. Rada ds. Konkurencyjności przyjęła częściowe podejście ogólne co do motywów i załącznika IV w sprawie synergii, które to części nie były ujęte we wspólnym rozumieniu ⁽⁹⁾.
8. W dniu 4 czerwca 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła zmieniony wniosek, który udostępni finansowanie z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy (Next Generation EU, NGEU) na potrzeby programu „Horyzont Europa” ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Dok. 9865/18 + ADD 1–6.

⁽²⁾ Parlament Europejski wybrany na kadencję 2019–2024 potwierdził to wyznaczenie.

⁽³⁾ Dok. 13758/18.

⁽⁴⁾ Dok. 13759/18.

⁽⁵⁾ Dok. 15102/18 + ADD 1. Delegacja HU nie mogła poprzeć tego częściowego podejścia ogólnego.

⁽⁶⁾ Dok. P8_TA(2018)0509 (Dz.U. C 388 z 13.11.2020, s. 348).

⁽⁷⁾ Dok. 7942/19. Wspólne rozumienie zostało potwierdzone przez Komitet Stałych Przedstawicieli w dniu 27 marca 2019 r.

⁽⁸⁾ Dok. 8571/19.

⁽⁹⁾ Dok. 14298/1/19 REV 1.

⁽¹⁰⁾ Dok. 8555/20.

9. W dniu 29 września 2020 r., w następstwie konkluzji Rady Europejskiej z dnia 21 lipca 2020 r., Rada ds. Konkurencyjności przyjęła podejście ogólne w sprawie całego pakietu legislacyjnego programu „Horyzont Europa”⁽¹¹⁾, w tym przepisów w sprawie budżetu i NGEU, w sprawie współpracy międzynarodowej i stowarzyszenia państw trzecich z programem, a także w sprawie synergii z innymi programami unijnymi.
10. W następstwie dwóch dodatkowych politycznych posiedzeń trójstronnych, które odbyły się w dniach 6 października 2020 r. i 10–11 grudnia 2020 r. współprawodawcy osiągnęli wstępne porozumienie polityczne we wszystkich nierozstrzygniętych kwestiach. To porozumienie polityczne zostało zatwierdzone przez Komisję Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE) Parlamentu Europejskiego w dniu 17 grudnia 2020 r. oraz przez Komitet Stałych Przedstawicieli w dniu 18 grudnia 2020 r.⁽¹²⁾
11. Pismem z dnia 21 stycznia 2021 r. przewodniczący Komisji ITRE poinformował przewodniczącego Komitetu Stałych Przedstawicieli, że jeżeli Rada oficjalnie przekaze Parlamentowi Europejskiemu swoje stanowisko w uzgodnionej wersji, z zastrzeżeniem weryfikacji prawno-językowej, zaleci on, aby na sesji plenarnej przyjęto stanowisko Rady bez poprawek w drugim czytaniu Parlamentu.

II. CEL

12. Celem ogólnym programu jest osiągnięcie naukowego, technologicznego, gospodarczego i społecznego oddziaływania w wyniku inwestycji Unii w badania naukowe i innowacje, aby wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii i przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Unii we wszystkich państwach członkowskich, w tym w jej przemyśle, zrealizować strategiczne priorytety Unii i przyczynić się do realizacji strategii politycznych i celów Unii, sprostać globalnym wyzwaniom, w tym osiągać cele zrównoważonego rozwoju poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i porozumienia paryskiego w sprawie zmiany klimatu, a także wzmocnić europejską przestrzeń badawczą. Celem programu jest zatem maksymalne zwiększenie unijnej wartości dodanej przez skoncentrowanie się na celach i działalności, których skuteczna realizacja przez państwa członkowskie nie jest możliwa samodzielnie, lecz poprzez współpracę.

III. ANALIZA STANOWISKA RADY W PIERWSZYM CZYTANIU

A. Uwagi ogólne

13. Rada i Parlament Europejski przeprowadziły negocjacje w celu zawarcia wczesnego porozumienia w drugim czytaniu na podstawie stanowiska Rady w pierwszym czytaniu, które Parlament byłby w stanie zatwierdzić w jego obecnym brzmieniu. Tekst stanowiska Rady w pierwszym czytaniu w pełni odzwierciedla kompromis osiągnięty między współprawodawcami.
14. Rada podziela cele i zasady przedstawione w stanowisku Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu i popiera strukturę programu, która przyczyni się do osiągnięcia tych celów. Rada może w pełni dostosować się do stanowiska Parlamentu Europejskiego w pierwszym czytaniu w odniesieniu do zasad uczestnictwa i upowszechniania, a także przepisów dotyczących wdrażania, monitorowania i sprawozdawczości.
15. Rada popiera określenie w załączniku do rozporządzenia obszarów, w których możliwe są misje w zakresie badań naukowych i innowacji oraz obszarów, w których możliwe są zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie. Rada z zadowoleniem przyjmuje również włączenie przepisów szczegółowych poświęconych Europejskiej Radzie ds. Innowacji, które koncentrują się głównie na przełomowych i radykalnych innowacjach, ukierunkowanych w szczególności na innowacje tworzące nowe rynki, a jednocześnie wspierają wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje stopniowe.
16. Podobnie jak Parlament Europejski, Rada uważa, że „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” stanowi istotną część programu. Program „Horyzont Europa” wspiera państwa objęte inicjatywą rozszerzania uczestnictwa w celu zwiększenia udziału w programie „Horyzont Europa” oraz promowania szerokiego zasięgu geograficznego projektów opartych na współpracy. Rada popiera przeznaczenie co najmniej 3,3 % budżetu całkowitego tego programu na komponent „Rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości” w części programu „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”, przyczyniając się w ten sposób do zmniejszenia przepaści w dziedzinie badań naukowych i innowacji przy jednoczesnym poszanowaniu zasady doskonałości.

⁽¹¹⁾ Dok. 11251/20 REV 1 + COR 1 i dok. 11256/20.

⁽¹²⁾ Dok. 14239/20.

B. Uwagi szczegółowe

17. Podczas ostatniego posiedzenia trójstronnego, które odbyło się w dniach 10–11 grudnia 2020 r., współprawodawcy zdołali wypracować kompromis w następujących nierozstrzygniętych kwestiach:
- **Aspekty budżetowe:** W odniesieniu do „regularnej” puli środków finansowych wstępne porozumienie jest zgodne z podziałem określonym w podejściu ogólnym Rady wypracowanym w dniu 29 września 2020 r. W odniesieniu do dodatkowego finansowania wynikającego z marginesów w ramach pułapów WRF oraz wynikającego z grzywien za naruszenie zasad konkurencji współprawodawcy uzgodnili określenie ich rozdziału w rozporządzeniu. W odniesieniu do dodatkowego finansowania wynikającego z umorzeń rozdział środków przewidziano we wspólnym oświadczeniu politycznym. Ponadto w rozporządzeniu rozdzielono również orientacyjnie zasoby pochodzące z NGEU.
 - **Synergia z innymi programami unijnymi:** we wstępnym porozumieniu większość przepisów dotyczących synergii zebrano w jednym artykule rozporządzenia. W szczególności porozumienie polityczne odzwierciedla możliwość uznania wkładów z niektórych programów unijnych za wkład uczestniczącego państwa członkowskiego w partnerstwa europejskie.
 - **Współpraca międzynarodowa i stowarzyszenia państw trzecich:** w tekście kompromisowym dodano przepisy dotyczące wkładów finansowych od państw stowarzyszonych, uwzględniono możliwość ograniczenia udziału podmiotów prawnych kontrolowanych przez niestowarzyszone państwa trzecie lub przez podmioty prawne niestowarzyszonych państw trzecich oraz zachowano elastyczne podejście dotyczące częściowego stowarzyszenia państw trzecich z programem „Horyzont Europa”.

IV. PODSUMOWANIE

18. Stanowisko Rady w pierwszym czytaniu dotyczące rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie (2021–2027) jest w pełni zgodne z kompromisem osiągniętym w negocjacjach między Radą a Parlamentem Europejskim ułatwionych przez Komisję Europejską.
19. W związku z tym Komitet Stałych Przedstawicieli jest proszony o zaproponowanie Radzie, by:
- zatwierdziła niniejsze uzasadnienie stanowiska Rady w pierwszym czytaniu, oraz
 - przekazała to uzasadnienie Parlamentowi Europejskiemu.
20. Po przyjęciu przez Parlament Europejski stanowiska w drugim czytaniu, zatwierdzającego stanowisko Rady bez poprawek, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie (2021–2027) wejdzie w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym UE.
-